Soek jy 'n fantastiese tutor?

www.teachme2.com/matriek

Byeengebring deur

teachme2

Soek jy 'n fantastiese tutor? www.teachme2.com/matriek

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

GESKIEDENIS V1

NOVEMBER 2023

ADDENDUM

Hierdie addendum bestaan uit 14 bladsye.

Kopiereg voorbehou

Soek jy 'n fantastiese tutor? www.teachme2.com/matriek

VRAAG 1: HOE HET BERLYN IN 1948 'N FOKUSPUNT VAN KOUE OORLOG-SPANNING TUSSEN DIE SOWJETUNIE (USSR) EN DIE VERENIGDE STATE VAN AMERIKA (VSA) GEWORD?

BRON 1A

Die bron hieronder is 'n uittreksel uit 'n boek met die titel *The Berlin Wall: How It Rose and Why It Fell* (1992). Dit lê klem op die ooreenkomste wat deur die oorwinningsmagte ten opsigte van die administrasie van Duitsland na die Tweede Wêreldoorlog bereik is.

Selfs voordat die oorlogswapens stilgemaak is, het die Europese Advieskommissie ('European Advisory Commission') – 'n groep wat deur die Verenigde State van Amerika, Brittanje en die Sowjetunie gestig is – begin om die besetting van Duitsland te beplan. Destyds is besluit dat Duitsland in drie sones verdeel sou word, een vir elke land, behalwe Frankryk.

Later by 'n konferensie wat in Februarie 1945 by Jalta gehou is, kon die Amerikaanse President, Franklin D Roosevelt, en die Britse Eerste Minister, Winston Churchill, die Sowjetleier, Joseph Stalin, oortuig om 'n sone vir Frankryk te skep, wat in sewentig jaar drie invalle en twee nederlae aan die hand van Duitsland beleef het. Elkeen van hierdie vier sones sou deur die land wat die area/gebied beset, geadministreer word.

President Roosevelt het op 12 April 1945 gesterf, en die presidentskap van die Verenigde State van Amerika het na Harry Truman oorgegaan. Truman, Churchill en Stalin het op 17 Julie 1945 by Potsdam, naby Berlyn, ontmoet. Dit was by hierdie vergadering waar die finale besluite geneem is oor hoe Duitsland georganiseer moet word en waar sy grense getrek sou word. Die Geallieerdes het oor 'n grens in die weste saamgestem; 'n tydelike grens vir die oostekant sou die Oder- en westelike Neisse-rivier wees. Elke besettingsland moes seker maak dat die Duitsers nie in staat sou wees om weer 'n militêre mag op te bou nie.

Die stad Berlyn, 110 myl binne die oostelike sone van die Sowjette, het 'n spesiale area vir gesamentlike viermagbeheer geword … Voordat die Sowjet-weermag amptelik beheer van sy sone oorgeneem het, was daar 'n finale stormloop van mense uit die ooste na die weste. Hulle het gevrees dat die Russe 'n veiliger grens, een waar dit onmoontlik sou wees om deur te gaan, sou oprig.

[Uit *The Berlin Wall: How It Rose and Why It Fell* by DM Epler]

Soek jy 'n fantastiese tutor? www.teachme2.com/matriek

BRON 1B

Die bron hieronder is 'n uittreksel uit *The Berlin Crisis: A Report on the Moscow Discussions, 1948* deur die Amerikaanse departement van buitelandse sake ('US Departement of State') wat op 6 Julie 1948 aan die verteenwoordigers van die USSR in Washington, Londen en Parys voorgehou is. Dit dui die Verenigde State se reaksie teen die Berlynse Blokkade aan.

Die regerings van die Verenigde State, Verenigde Koninkryk en Frankryk het besluit om formele vertoë aan die regering van die USSR te rig. Die Sowjet-regering is ingelig dat die Verenigde State die blokkade-maatreëls as 'n 'duidelike oortreding van bestaande ooreenkomste oor die administrasie van Berlyn deur die vier besettingsmagte' beskou het.

Die regering van die Verenigde State van Amerika het dit kategories (ferm) gestel dat dit sy eie sektor van Berlyn beset het, met vrye toegang daartoe 'as 'n kwessie van gevestigde reg, wat van die nederlaag en uitlewering van Duitsland afgelei is, en deur formele ooreenkomste tussen die hoof-Geallieerdes bevestig is'.

Die Verenigde State het ook uitdruklik verklaar dat dit 'nie deur dreigemente, druk of ander aksies gedruk sou word om hierdie regte te verbeur nie'.

Met inagneming hiervan, saam met die verantwoordelikheid vir die fisiese welstand van die bevolking in sy sektor van Berlyn, honderdduisende vroue en kinders ingesluit, was die Verenigde State verplig om daarop aan te dring 'dat die reëlings vir die beweging van vrag en passassiersverkeer tussen die westelike sones en Berlyn volgens bestaande ooreenkomste ten volle herstel word'.

Die Verenigde State het weereens sy bereidwilligheid beklemtoon om deur onderhandelinge te skik, of deur enige van die ander vreedsame metodes soos in artikel 33 van die Handves van die Verenigde Nasies voorsiening gemaak word.

Die Verenigde State het spesifiek aangebied om aan onderhandelinge tussen die vier geallieerde besettingsowerhede in Berlyn deel te neem, sodra die blokkademaatreëls opgehef is.

[Uit *The Berlin Crisis: A Report on the Moscow Discussions, 1948*]

Soek jy 'n fantastiese tutor? www.teachme2.com/matriek

BRON 1C

Die bron hieronder, gedateer 14 Julie 1948, is 'n Sowjetunie-reaksie op die Verenigde State se nota wat op 6 Julie 1948 aan die Sowjetunie se verteenwoordigers gestuur is. Dit beskryf kortliks die stappe wat die Sowjet-bevelvoerders sou neem om sy beheer oor Berlyn te verdedig.

Berlyn is in die middel van die Sowjet-sone geleë en maak deel uit van daardie sone. Die belange van die Berlynse bevolking laat nie 'n situasie toe waar daar in Berlyn of slegs in die westelike sektore van Berlyn 'n spesiale geldeenheid bekend gestel sal word, wat nie in die Sowjetsone geldig is nie. Bowendien het die uitvoer van 'n aparte monetêre (finansiële) hervorming in die westelike sone van Duitsland vir Berlyn en die hele Sowjet-sonebesetting in 'n situasie geplaas waar gedreig is om al die geldnote, wat in die westelike sone gekanselleer is, in Berlyn en die Sowjetsone-besetting te stort.

Die Sowjet-bevelvoerders is daarom gedwing om sekere dringende maatreëls vir die beskerming van die belange van die Duitse bevolking, sowel as vir die ekonomie van die Sowjetbesettingsone en die gebied van die 'Groter Berlyn' te aanvaar. Die gevaar van hierdie ontwrigting van die ekonomiese aktiwiteite van die Sowjetsone en van Berlyn is tot op hede nog nie uitgeskakel nie, in soverre die Verenigde State, Groot Brittanje en Frankryk voortgaan om hulle spesiale geldeenheid in Berlyn te behou.

Verder het die Sowjet-bevelvoerders aanhoudend hulle kommer oor die welstand van die Berlynse bevolking geopenbaar en openbaar dit steeds, en hulle verseker dat alle lewensnoodsaaklike middele voorsien sal word. Hulle lê hulle ook daarop toe om probleme, wat onlangs in hierdie saak ontstaan het, so gou moontlik uit te skakel. In hierdie verband, indien die situasie dit vereis, sal die Sowjetregering nie daarteen gekant wees om op sy eie manier vir die hele 'Groter Berlyn' voldoende voorraad te verseker nie.

[Uit *The Berlin Crisis: A Report on the Moscow Discussions, 1948*]

Soek jy 'n fantastiese tutor? www.teachme2.com/matriek

BRON 1D

Die bron hieronder met die titel UNTER DEN LINDEN (Onder die Lindebome) deur SJ Ray, is op 2 Desember 1948 in die Amerikaanse *Kansas City Star*-koerant gepubliseer. Dit beeld Stalin uit, wat Berlyn in twee dele sny.

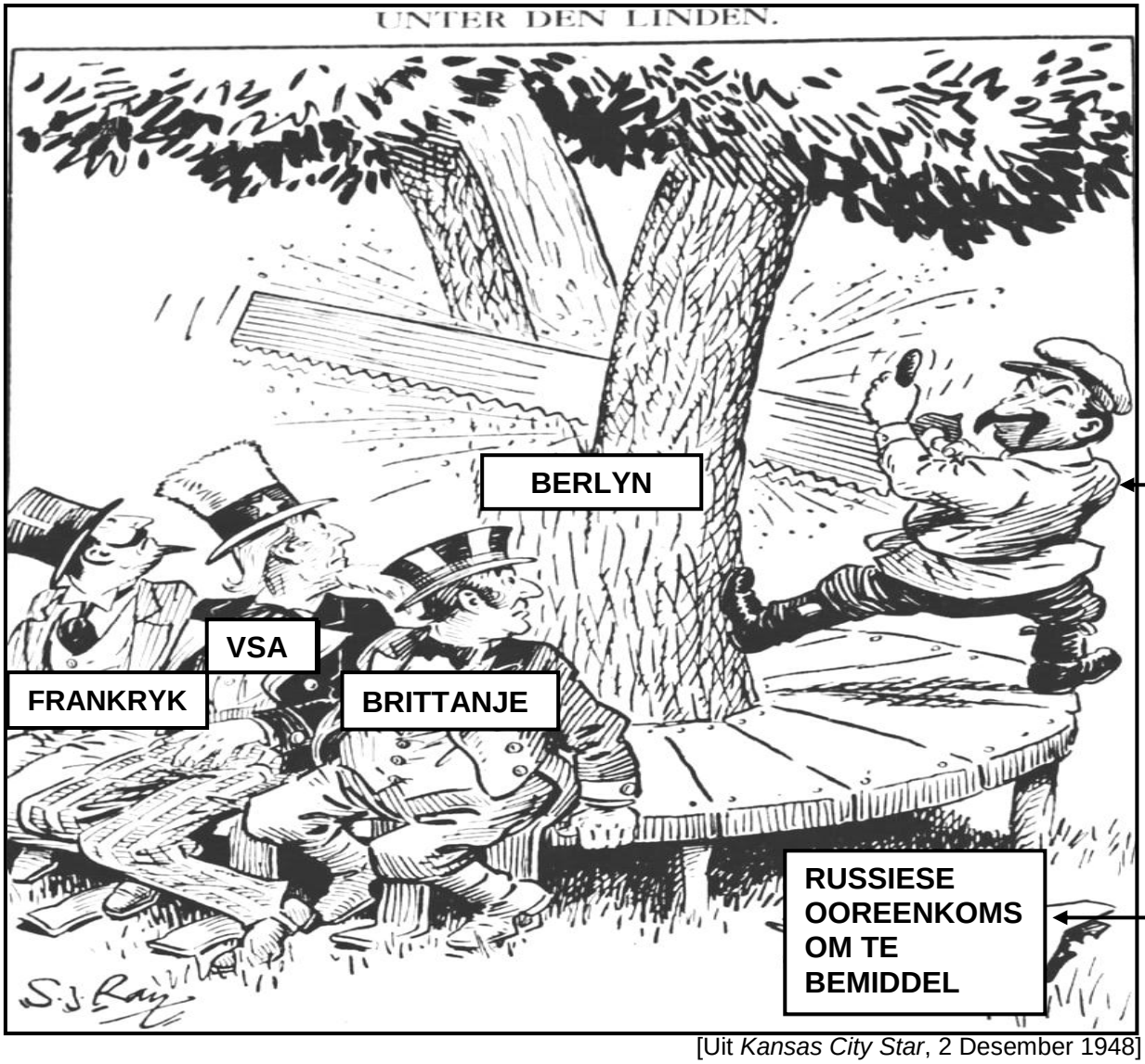

[Uit *Kansas City Star*, 2 Desember 1948]

STALIN

RUSSIESE OOREENKOMS OM TE BEMIDDEL – Verwys na Rusland (Stalin) wat die finale woord het om die gesamentlike administrasie van Berlyn deur die Geallieerdes te beëindig

Soek jy 'n fantastiese tutor? www.teachme2.com/matriek

VRAAG 2: WATTER FAKTORE HET TOT DIE BETROKKENHEID VAN DIE DRIE NASIONALISTIESE BEWEGINGS (MPLA, FNLA EN UNITA) BY DIE ANGOLESE BURGEROORLOG IN 1975 GELEI?

BRON 2A

Die bron hieronder verduidelik in breë trekke hoe Agostinho Neto onder die 'Popular Movement for the Liberation of Angola' (MPLA) beheer gekry het oor Angola nadat die land op 11 November 1975 volle onafhanklikheid van Portugal verkry het.

Na die Angeliere-revolusie ('Carnation Revolution') (wat Salazar se opvolger, Marcelo Caetano, onttroon het) gedurende April 1974 in Portugal het drie politieke faksies om mag in Angola meegeding. Een van die drie was die 'Popular Movement for the Liberation of Angola' (MPLA), waaraan Agostinho Neto behoort het. Angola het op 11 November 1975 volle onafhanklikheid van Portugal verkry, en Neto het die leier van die nasie geword, nadat die MPLA Luanda ten koste van die ander vryheidsbewegings beset het. Hy het 'n eenpartystaat gestig en sy regering het nou bande met die Sowjetunie en ander nasies in die Oosblok en ander kommunistiese state ontwikkel, in besonder Kuba, wat die MPLA aansienlik in sy oorlog teen die 'National Front for the Liberation of Angola' (FNLA), die 'National Union for the Total Independence of Angola' (UNITA) en Suid-Afrika gehelp het.

… As gevolg hiervan het hy 'n beweging wat later die naam 'Fractionism' gehad het, wat in 1977 gepoog het om 'n staatsgreep uit te voer (huidige regering omverwerp), gewelddadig onderdruk soos geïnspireer deur die 'Organização dos Comunistas de Angola'. Tienduisende ondersteuners (of beweerde ondersteuners) van Nito Alves is oor 'n tydperk van tot twee jaar, in die nadraai van die staatsgreeppoging vermoor

[Uit https://kwekudee-tripdownmemorylane.blogspot.com/2014/01/agostinho-neto-pan-african-culturalist.html?m=1. Toegang op 22 Maart 2023 verkry.]

Soek jy 'n fantastiese tutor? www.teachme2.com/matriek

BRON 2B

Die foto hieronder met die titel 'Angola's Brutal History and the MPLA's Role in it', het in die G*uardian*-koerant van 5 Mei 2014 verskyn. Dit is in Desember 1975 geneem en beeld soldate van die 'Popular Movement for the Liberation of Angola' (MPLA) uit wat in die Angolese Burgeroorlog geveg het.

[Uit die *Guardian*-koerant, 5 Mei 2014]

Soek jy 'n fantastiese tutor? www.teachme2.com/matriek

BRON 2C

Die bron hieronder is geneem uit 'n boek met die titel *The First Dance of Freedom: Black Africa in the Post-War Era* deur 'n geskiedkundige, M Meredith. Dit beskryf in breë trekke die krisis wat deur Portugal gedurende die oorgang van mag in Angola geskep is.

Die oorgang (verandering) vanaf Portugese bewind in Angola het op 'n baie groter skaal tot 'n ramp gelei. Die onttrekking van die Portugese het alle pogings om die oorgang te beheer, oorboord gegooi. Op die vooraand van onafhanklikheid in November 1975, met 'n groot deel van die land in geweld gedompel, het die Portugese Hoë Kommissaris, Admiraal Leonel Cardoso, 'n kort seremonie in Luanda gehou waartydens hy aangekondig het dat hy die mag aan die 'Angolese mense' oorgedra het. Nie een enkele Angolees was teenwoordig om getuie te wees van hierdie verrigtinge nie.

Geen ernstige poging is ooit deur die nasionaliste gemaak om hulle verskille te besleg nie. Die magstryd in Angola is van die begin af eerder in terme van 'n gewapende stryd as deur politieke skikking uitgevoer. Op elke stadium van die konflik het elke faksie probeer voordeel trek deur by buitelandse belange te smeek vir ondersteuning. Die twee hoof buitelandse magte wat by die konflik betrokke was, die Verenigde State en die Sowjetunie, het geen direkte strategiese belange in Angola gehad nie. Albei was egter vasberade, vir redes van hulle eie prestige (aansien) en omdat hulle bekommerd was oor die wêreldmagsbalans, om te verseker dat die Angolese faksies wat hulle ondersteun het, suksesvol was.

…die faksie wat die sterkste in militêre terme was, was Roberto se 'National Front for the Liberation of Angola' (FNLA). Sy guerrilla-weermag is geherorganiseer en met die hulp van President Mobutu se weermag heropgelei. 'The Popular Movement for the Liberation of Angola' (MPLA) … was besig om uitmekaar te val.

[Uit *The First Dance of Freedom: Black Africa in the Post-War Era* by M Meredith]

Soek jy 'n fantastiese tutor? www.teachme2.com/matriek

BRON 2D

Die bron hieronder, met die titel *Africa since 1940: The Past of the Present,* is deur 'n geskiedkundige, F Cooper, geskryf. Dit verduidelik hoe ideologiese verskille tussen die drie nasionalistiese bewegings in Angola deur etniese verskille sowel as deur ondersteuning van buitelandse magte gevorm is.

Die 'Popular Movement for the Liberation of Angola' (MPLA), gelei deur Agostinho Neto, het deur nasionalistiese en sosialistiese lense na politiek gekyk. Andere het egter hulle leiers as mulattos* beskou, verwyder van die sosiale instellings en netwerke waar die meeste mense gewoon het. Intussen het Bakongo, wat aan die Angolese kant van die grens met die Belgiese Kongo gewoon het, ook uit ballingskap in Angola getrek. Te midde van 'n plattelandse rewolusie het hulle uiteindelik die 'National Front for the Liberation of Angola' (FNLA) onder Holden Roberto georganiseer. Toe kom die 'National Union for the Total Liberation of Angola' (UNITA) wat deur Jonas Savimbi, afkomstig van die Ovimbundu-sprekende streek, georganiseer is. Sy klein kader ondersteuners, meestal van Protestantse sendingskole, het 'n deeglike plattelandse basis gehad. Konflik was op etniese gronde gebaseer (kultuurgebonde).

Die FNLA is deur Zaïre en die Amerikaanse Intelligensiediens (CIA) ondersteun, wat dit as die minste Marxisties van die drie beskou het …UNITA het ondersteuning van Zambië en daarna van Suid-Afrika ontvang. Savimbi het in 'n oogwink sy ideologiese standpunt vanaf Maoïsme** tot Reaganisme*** omgekeer en die Verenigde State het hulle ondersteuning tot UNITA bygevoeg ...

Die MPLA het die eienskappe van 'n Sowjetparty en die Afrika-hekwagterstaat gekombineer. Hulle ware bron van mag was oliereserwes wat vanuit gemilitariseerde areas gekom het. Nadat landbou moontlik deur 'n rewolusie omgekeer sou word, het dit min in die platteland gedoen behalwe om soldate te werf. Onderwys, gesondheid en ander dienste in die stede het gely. Die MPLA met sy oliereserwes en UNITA het met hulle oorlog voortgegaan.

[Uit *Africa since 1940: The Past of the Present* by F Cooper]

*****Mulattos is mense van gemengde herkoms van die Portugese (wit Europeërs) en Angolese (swart) in Angola.

**Maoïsme word ook na verwys as die Mao Zedong-gedagtegang. Dit is 'n vorm van kommunisme wat deur Mao Zedong (Mao Tse Tung) ontwikkel is as 'n leerstelling om staatsbeheer deur 'n kombinasie van gewapende opstande (geweld), massa-mobilisering en strategiese alliansies te kaap. Dit het ook propaganda en vals inligting gebruik om sy leerstellings te bevorder.

***Reaganisme verwys na 'n Amerikaanse beleid gebaseer op ekonomiese indiwidualisme soos verkondig deur Ronald Reagan.

Soek jy 'n fantastiese tutor? www.teachme2.com/matriek

VRAAG 3: WATTER UITDAGINGS HET DIE BURGERREGTEBETOGERS, WAT IN DIE 1960's AAN DIE VRYHEIDSRITTE IN DIE VERENIGDE STATE VAN AMERIKA (VSA) DEELGENEEM HET, TEËGEKOM?

BRON 3A

Die bron hieronder is geneem uit 'n boek, *Freedom Riders: 1961 and the Struggle for Racial Justice*, geskryf deur R Arsenault, 'n burgerregte-aktivis en militante studenteleier. Dit beklemtoon die toegewydheid van die Vryheidsryers gedurende die 1960's.

In 1961 was die Vryheidsryers oorgehaal om die wêreld te verander. Hulle het dit gedoen deur eenvoudig op 'n bus te klim, nie as Swartes of Blankes wat deur 'n verouderde stelsel van rassediskriminasie beperk is nie, maar as vrye en volwaardige burgers van 'n demokratiese nasie.

Die Vryheidsryers het geweet dat die federale wet en Grondwet van die Verenigde State van Amerika hulle regte om saam te reis beskerm het, selfs tot in die Diep Suide, waar die plaaslike wette en gebruike rasseskeiding gewettig het. Hulle het ook geweet dat hulle beseer of selfs doodgemaak kon word as hulle sou probeer om daardie reg uit te oefen. Toe onluste uitgebreek het, het die potensiaal vir geweld 'n werklikheid geword en die nasie het in afgryse gereageer. Sonder om afgeskrik te word, het die Vryheidsryers aanhou kom, meer as vierhonderd altesaam, en die vryheidsbusse gevul en in die tronke van die Jim Crow Suide ingemarsjeer.

Die vasberade dapperheid en toewyding van die Vryheidsryers het niegewelddadige direkte optrede en opstande op voetsoolvlak tot in die middelpunt van die Amerikaanse openbare lewe gebring. Dit het tot 'n onvoorsiene regeringsreaksie op die ongrondwetlike skending van vryheid en burgerlike gelykheid gelei. Hierdie veelrassige, niegewelddadige weermag het John F Kennedy se administrasie gedwing om die onmiddellikheid van 'n burgerregtestryd, wat die wêreld se aandag getrek het, te konfronteer. Teen die einde van 1961 is 'n verreikende desegregasiebevel in werking gestel en die federale regering was besig om in die rigting van aktiewe betrokkenheid in die stryd vir rassegeregtigheid te beweeg.

[Uit *Freedom Riders: 1961 and the Struggle for Racial Justice* by R Arsenault]

Soek jy 'n fantastiese tutor? www.teachme2.com/matriek

BRON 3B

Die koerantberig hieronder is op 20 Mei 1961 in die *NEW YORK Amsterdam News* gepubliseer. Dit het 'n foto gebruik om doeltreffend verslag te doen oor die uitdagings wat Vryheidsryers met hulle betoging teen rassesegregasie in die Verenigde State van Amerika teëgekom het.

NEW YORK Amsterdam News

VOL. XL, NO. 30 SATURDAY, MAY 20, 1961 City edition — 15c

In Alabama:

Onmenslik!

The Flames of Hatred!

[Uit *NEW YORK Amsterdam News*, 20 Mei 1961]

'The Flames of Hatred!'/ Die Vlamme van Haat!

Soek jy 'n fantastiese tutor? www.teachme2.com/matriek

BRON 3C

Die bron hieronder is geneem uit 'n dokumentêr saamgestel deur Stanley Nelson, 'n skrywer en filmmaker, wat 'n onderhoud met Jim Zwerg gevoer het. Hy was een van slegs tien wit manlike studente van die Vryheidsryers, wat op 14 Mei 1961 'n bus vanaf Nashville na Orleans geneem het.

Q: Jy was betrokke by die Vryheidsritte ...

Zwerg: Wel, ons het gehoor van die 'Congress for Racial Equality' (CORE) Vryheidsrit, en ons het geweet dat John Lewis, 'n lid van ons organisasie, daarby betrokke sou wees. Ons het gehoor van die bus in Aniston wat gebrand het ... ons het 'n vergadering tot laat in die nag gehou kort nadat ons daarvan gehoor het. Die gevoel was dat as ons daardie oortreders van geweld laat glo dat mense sou ophou as hulle gewelddadig genoeg was, sou ons ernstige stappe terug neem.

Die gevoel, reg van die begin af, was dat ons op 'n rit moes gaan. Ons het dr. King gebel, ons het James Farmer gebel. Daar was 'n bewustheid dat ons fone afgeluister word, die gevoel was dus dat hulle geweet het wat ons sou doen. Ons plan het van CORE s'n verskil. Waar hulle hul busse gehuur het, sou ons net kaartjies kry en op die bus klim. Ons het gevoel dit was nog belangriker ... Daar is besluit dat ons twaalf mense sou stuur. Ek was een van 18 wat vrywillig aangebied het om te gaan. Ek is gevra waarom ek vrywillig aangebied het om te gaan ... Ek moet sê, op daardie oomblik, was dit nie eers 'n vraag nie. Dit was die regte ding vir my om te doen. Ek het nooit eers twee keer daaroor gedink nie.

Q: Hoe was die reis?

Zwerg: … Ek sou voor in die bus by Paul Brooks sit. Dit was 'n rustige reis, totdat ons by Birmingham se stadsgrense gekom het. Ons is deur die polisie afgetrek ... Hulle het op die bus geklim en gesê: 'Dit is 'n Vryheidsryersbus! Wie kom van Nashville af?' En die busbestuurder het na Paul en my gewys. Ons is al twee gearresteer, van die bus afgeneem en in 'n patrolliemotor gesit ... Een van die dinge waaroor ons saamgestem het was dat wanneer ons gearresteer word, ons op 'n hongerstaking sou gaan omdat ons, soos ons gedink het, onwettig gearresteer is. Jy trek nie kop uit deur te pleit nie; jy betaal nie borg en kom los nie. Jy bly. Maar hier was ek. En ek het nie geweet wat met Paul gebeur het nie. Ek het nie geweet wat met die ander mense op die bus gebeur het nie ...

[Uit *PBS Home Video Freedom Riders BLU-RAY United States of America*. Gekyk op 12 Februarie 2023.]

Soek jy 'n fantastiese tutor? www.teachme2.com/matriek

BRON 3D

Die bron hieronder is deel van 'n onderhoud wat H Raines met H Thomas, 'n Vryheidsryer, gevoer het. Dit het in die boek *My Soul is Rested; Movement Days in the Deep South Remembered* verskyn. Dit fokus op die behandeling wat die beseerde Vryheidsryers in Alabama ervaar het.

Die bus het begin ontplof en baie mense is deur vlieënde glas gesny. Die meeste van ons is na die hospitaal vir rookinaseming geneem ... ek dink ek kon nie helder dink nie en was half deurmekaar, as gevolg van die rook en, o genade, ek kan steeds daai goed hier binne my ruik. Jy bereik 'n punt waar jy begin bewerig raak.

Die mense by die hospitaal wou niks vir ons doen nie. Hulle wou nie. En ek het gesê: 'Julle is dokters, julle is mediese personeel'. Hulle wou nie. Goewerneur Patterson het op die staatsradio gegaan en gesê: 'Enige betogers in hierdie staat sal geen polisiebeskerming kry nie.' En daarna het die skare begin om buite die hospitaal saam te drom, en die hospitaal het vir ons gesê om te gaan. En ons het gesê: 'Nee, ons gaan nie buitentoe nie.' 'n Karavaan van Birmingham, omtrent 'n vyftienmotor-karavaan, gelei deur Eerwaarde Fred Shuttlesworth, het vanaf Birmingham gekom om ons uit te kry ...

Hiervoor kon hulle gedeeltelik vir Goewerneur John Patterson dankie sê. Hy is 'n militante segregasionis wat die Ku Klux Klan se ondersteuning vir sy verkiesingsveldtog gevra het, en hy het op 'n keer gesê dat integrasie slegs 'oor sy dooie liggaam' na Alabama sou kom. In sy intreerede (eerste toespraak) het Patterson verklaar: 'Ek sal dit teenstaan met elke greintjie energie wat ek besit, en alle mag tot my beskikking gebruik om enige vermenging van wit en Negerrasse in die klaskamers van hierdie staat te keer.' Terwyl die Vryheidsryers nader gekom het, het hy gesê: 'Die mense van Alabama is so kwaad dat ek nie beskerming vir hierdie klomp moeilikheidmakers kan waarborg nie.'

[Uit *My Soul is Rested: Movement Days in the Deep South Remembered* deur H Raines]

Soek jy 'n fantastiese tutor? www.teachme2.com/matriek

ERKENNINGS

Visuele bronne en ander historiese bewyse is uit die volgende geneem :

Arsenault, R. 2006. *Freedom Riders: 1961 and the Struggle for Racial Justice* (Oxford University Press Inc., New York)

Cooper, F. 2002. *Africa since 1940: The Past of the Present* (Cambridge University Press, USA.)

Epler, DM. 1992. *The Berlin Wall: How It Rose and Why It Fell* (The Millbook Press, Connecticut, USA)

https://kwekudee-tripdownmemorylane.blogspot.com/2014/01/agostinho-neto-pan-african-culturalist.html?m=1

Guardian-koerant, 5 Mei 2014

Kansas City Star. 2 Desember 1948

Meredith, M. 1985. *The First Dance of Freedom: Black Africa in the Post-War Era* (Abacus, UK)

NEW YORK Amsterdam News, 20 Mei 1961

PBS Home Video Freedom Riders BLU-RAY United States of America

Raines, H. 1983. *My Soul is Rested: Movement Days in the Deep South Remembered* (Penguin Publishers, London)

The Berlin Crisis: A Report on the Moscow Discussions, 1948. The Department of State. (US Government Printing Office. Washington DC)

Kopiereg voorbehou